

Saksutredning:

SØKNAD OM UTBYGGING AV TRE VANNKRAFTVERK SAMT OVERFØRING AV VANN TIL LYNGSVATN PÅ NORDSIDA AV LYSEFJORDEN I FORSAND KOMMUNE – HØRINGSUTTALELSE

Trykte vedlegg:

1. Oversendelsesbrev fra NVE av 01.11.2013 (4s).
2. Oversendelsesbrev fra NVE av 13.11.2013 (5s).
3. Lokalisering av tiltakene (1s).
4. Skisse over utbyggingsplanene for Nordåna kraftverk (1s).
5. Skisse over utbyggingsplanene for Dalaåna kraftverk (1s).
6. Skisse over utbyggingsplanene for Øvre Dalaåna kraftverk (1s).
7. Skisse over planene for overføringer til Lyngsvatn-magasinet (1s).
8. Skisse over planene for Helmikstøl transformatorstasjon (1s).
9. Skisse over planene for Songesand kraftverk (1s).
10. Administrativ innsigelse i forhold til kulturminner (2s).

Utrykte vedlegg:

1. Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i brev av 01.11.2013 sendt på høring følgende vannkraftsaker lokalisert på nordsida av Lysefjorden i Forsand kommune:

- Søknad om utbygging av Nordåna småkraftverk
- Søknad om utbygging av Dalaåna småkraftverk
- Søknad om utbygging av Øvre Dalaåna småkraftverk
- Søknad om overføring av tre tjern i øvre del av Dalaåna til Lyngsvatn-magasinet

De tre sakene om småkraftverk er fremmet av Småkraft AS og behandles etter reglene i Vannressursloven. Søknaden om overføring av vann til et eksisterende vannkraftmagasin er fremmet av Lyse Produksjon AS og behandles etter reglene i Vassdragsreguleringsloven.

I tillegg foreligger det følgende relaterte prosjekt fra det samme området:

- Lyse Elnett AS har søkt om bygging av en ny transformatorstasjon på Helmikstøl. Denne saken behandles etter Energiloven.
- Forsand Elverk KF har meldt inn et prosjekt for bygging av et Songesand kraftverk med forslag til utredningsprogram. Meldingen blir behandlet etter reglene i Plan- og bygningsloven om konsekvensutredninger.

Oversendelsesbrev fra NVE følger som vedlegg 1 og 2.

Vedlegg 3 viser den geografiske plasseringen av de omsøkte tiltak som alle ligger i Songesandsområdet ca 2 mil fra kommunesenteret Forsand.

2. Problemstilling

Fylkeskommunen må, som regional planmyndighet og kulturminnevernmyndighet, ta stilling til om sakene er godt nok opplyst til å kunne behandles. Derneft må en ta stilling til selve utbyggingsspørsmålene, spesielt vurdert opp mot regionale planer.

Saker som Songesand kraftverk som ikke er kommet lenger enn til meldingsfasen blir normalt behandlet administrativt der formelle og faglige forhold knyttet til kravene i loven har hovedfokus. Fordi planene for Songesand kraftverk delvis griper inn i to av de andre omsøkte prosjektene, blir de presentert i denne saken for oversiktens skyld.

3. Saksopplysninger

3.1 Nordåna kraftverk

3.1.1 Utbyggingsplanene

Størrelsen på nedbørfeltet er 11,2 km² (inkludert Storlitjørna som planlegges overført). Storlitjørna forutsettes overført til Kvernavatnet og videre til Nordåna via en 700 m lang boret tunnel. Overføringen innebærer videre at det må etableres et nytt bekkeleie i en naturlig forsenking fra utløpet av tunnelen og ned til Kvernavatnet. Storlitjørna reguleres ikke, men det må bygges to mindre sperredammer ved utløpet. Inngrepet utføres uten bygging av nye veier. Nordåna (Tverråna) er en sidegrein til hovedvassdraget Dalaåna. Ved kote 452 i Nordåna etableres et inntak der det må bygges en 10 m lang og 1 m høy terskel i betong. Fra inntaket ledes vannet først gjennom en 100 m lang kanal med tverrsnitt på 3m². Videre planlegges en 530 m lang tunnel til kote 445 på østsiden av Dalaskaret. Fra tunnelpåhugget og ned til planlagt kraftstasjon føres vannet gjennom et 270 m langt nedgravd rør.

Kraftstasjonen plasseres i dagen på kote 350 på nordsiden av Dalaåna.

Det må bygges ca 700 m ny vei fra eksisterende traktorvei i kraftstasjonsområdet opp til påhugget for tunnelen på kote 445.

Kraftstasjonen får en installert effekt på 2,0 MW og energiproduksjonen er beregnet til 5,7 GWh.

Utbyggingskostnadene er estimert til 39 mill. NOK, tilsvarende en utbyggingspris på 3,3 kr/kWh.

Nett-tilknytning er planlagt via en 2 km lang luftlinje fram til ny, omsøkt Helmikstøl transformatorstasjon (se under).

Det planlegges ut fra slipp av minstevannføring på 2% av sesongmiddel sluppet fra inntaket. Beregninger viser at 75% av vannet i Nordåna vil brukes til kraftproduksjon på årsbasis.

Skisse over utbyggingsplanene er vist i vedlegg 4.

3.1.2 Konsekvenser av planlagt utbygging

Tiltakshaver har vurdert følgende tema: hydrologi, vanntemperatur, isforhold og lokalklima, grunnvann, flom og erosjon, biologisk mangfold, fisk og annen ferskvannsf fauna, landskap, kulturminner, jord- og skogbruksressurser, vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser, friluftsliv og turisme samt samfunnsmessige konsekvenser.

For de fleste vurderingstema er konsekvensene små/ubetydelige. De største negative konsekvensene er knyttet til redusert vannføring, landskapsinngrep og tap av inngrepsfrie områder (INON).

Redusert vannføring

Det forutsettes ikke sluppet minstevannføring fra Storlitjørna som overføres til Nordåna. Dette betyr at elva nedenfor sperredammene blir helt tørrlagt. Fra inntaket

i Nordåna og ned mot kraftstasjonen blir også vannføringen sterkt redusert.

Landskap

De største landskapsinngrepene kommer ved det nakne fjell-landskapet ved Kvernavatnet og ved etablering av en 700 m lang vei fra inntaket og ned til kraftstasjonen. Spesielt ved Skaratjørna er landskapet svært åpent og veien vil framstå som eksponert.

Inngrepsfrie områder

Et inngrepsfritt område på ca 3 km² ved Krolifjellet vil gå tapt som følge av overføringen av Storlitjørna.

Samfunnsmessige konsekvenser (Nordåna og Dalaåna slått sammen)

Begge kraftverkene har en total utbyggingskostnad på ca 120 mill. NOK. Det forventes at ca 40 mill NOK av dette kan tilfalle lokalt næringsliv i løpet av anleggsperioden på 1,5-2 år.

I driftsfasen vil den årlige fall-leien til grunneierne mest sannsynlig være den mest betydningsfulle lokale næringsinntekten. I tillegg kommer inntekter til tiltakshaver, Forsand kommune, Rogaland fylkeskommune og Staten, blant annet gjennom naturressursskatt og eiendomsskatt. Forsand kommune forventes å få i underkant av 1 mill. NOK årlig mens fylkeskommunen får en skatteinntakt på ca 80 000 NOK.

3.2 Dalaåna kraftverk

3.2.1 Utbyggingsplanene

Dalaåna kraftverk vil ved det planlagte inntaket få et nedbørfelt på 28,3 km² etter overføring av Storlitjørna og Tverråna (se ovenfor). På kote 348 i Dalaåna blir det etablert en ca 25 m lang og 4 m høy inntaksdam i betong. Det blir ikke etablert noe reguleringsmagasin slik at kraftverket blir kjørt etter tilsigsforholdene ved inntaket. Fra inntaket anlegges en 1190 m lang vannvei bestående av følgende element: 340 m boret sjakt øverst, deretter 590 m tunnel og nederst 260 m nedgravd rørgate av støpejern.

Kraftstasjonen plasseres i dagen på kote 2 nede ved Lysefjorden (Tuftene).

Det må bygges en ca 1,7 km lang vei fra gården Kåsen og ned til Lysefjorden.

Kraftstasjonen får en installert effekt på 9,9 MW og energiproduksjonen er beregnet til 40,2 GWh.

Utbyggingskostnadene er estimert til 81 mill. NOK, tilsvarende en utbyggingspris på 2,5 kr/kWh.

Nett-tilknytning er planlagt via en 1,5 km lang 22 kV kabel lagt i tunnel fram til Nordåna kraftverk som videreføres i luftlinje fram til ny, planlagt Helmikstøl transformatorstasjon (se under).

Det planlegges ut fra slipp av minstevannføring på 2% av sesongmiddel sluppet fra inntaket. Beregninger viser at 63% av vannet i Dalaåna vil brukes til kraftproduksjon på årsbasis.

Skisse over utbyggingsplanene er vist i vedlegg 5.

3.2.2 Konsekvenser av planlagt utbygging

Tiltakshaver har vurdert følgende tema: hydrologi, vanntemperatur, isforhold og lokalklima, grunnvann, flom og erosjon, biologisk mangfold, fisk og annen ferskvannsfauna, landskap, kulturminner, jord- og skogbruksressurser, vannkvalitet,

vannforsynings- og resipientinteresser, friluftsliv og turisme samt samfunnsmessige konsekvenser.

For de fleste vurderingstema er konsekvensene små/ubetydelige. De største negative konsekvensene er knyttet til redusert vannføring, landskapsinngrep, biologisk mangfold og tap av inngrepsfrie områder (INON).

Redusert vannføring

Rett nedenfor inntaket vil vannføringen bli redusert med 63% på årsbasis og ved utløpet av Dalaåna i Lysefjorden er reduksjonen på 50%.

Landskap

Ved siden av inntaket og inntaksdammen vil anleggsveien fra Kåsen til Tuftene nede ved Lysefjorden bli det største landskapsinngrepet. Den negative konsekvensen blir forsterket av det bratte terrenget som vil gi høye skjæringer og tipper. Inngrepet vil bli godt synlig fra Lysefjorden.

Biologisk mangfold

Fuglelivet langs Dalaåna, i første rekke fossefall, kan bli negativt påvirket både gjennom redusert tilgang på føde og i forhold til reirplasser. I anleggsperioden vil hekkende kongeørn kunne bli så forstyrret av anleggsarbeid og økt ferdsel at hekking kan bli ødelagt.

Inngrepsfrie områder

Et inngrepsfritt område på ca 150 dekar ved Lysefjorden øst for planlagt kraftstasjon vil gå tapt. Det er få kystnære, inngrepsfrie områder igjen i Rogaland.

Samfunnsmessige konsekvenser (Nordåna og Dalaåna slått sammen)

Begge kraftverkene har en total utbyggingskostnad på ca 120 mill. NOK. Det forventes at ca 40 mill NOK av dette kan tilfalle lokalt næringsliv i løpet av anleggsperioden på 1,5-2 år.

I driftsfasen vil den årlige fall-leien til grunneierne mest sannsynlig være den mest betydningsfulle lokale næringsinntekten. I tillegg kommer inntekter til tiltakshaver, Forsand kommune, Rogaland fylkeskommune og Staten, blant annet gjennom naturressursskatt og eiendomsskatt. Forsand kommune forventes å få i underkant av 1 mill. NOK årlig mens fylkeskommunen får en skatteinntakt på ca 80 000 NOK.

3.3 Øvre Dalaåna kraftverk

3.3.1 Utbyggingsplanene

Prosjektet planlegger å nytte fallet mellom kote 530 og 390 i Dalaåna med et nedbørfelt på 11 km². Inntaket utføres som en utgravd/utsprengt kulp.

Inntaksdammen av betong vil bli 20-25 m lang og inntil 2 m høy. Fra inntaket ledes vannet gjennom en 2250 m lang nedgravd rørgate ned til planlagt kraftstasjon i dagen ved elva på kote 390. Rørgata vil stort sett følge eksisterende traktorvei. Kraftstasjonen får en installert effekt på 2,9 MW og energiproduksjonen er beregnet til 8,1 GWh.

Da eksisterende traktorvei skal nyttes både i forbindelse med transport til inntak og kraftstasjon, vil det bare være behov for mindre, midlertidige anleggsveier.

Utbyggingskostnadene er estimert til 33,2 mill. NOK, tilsvarende en utbyggingspris på 4,1 kr/kWh.

Nett-tilknytning er planlagt via en ca 1500 m lang 22 kV jordkabel fram til påkoblingspunkt for den konsesjonssøkte Nordåna kraftstasjon (se over). Det planlegges slipp av minstevannføring på 45 l/s i sommersesongen og 37 l/s i vintersesongen. Dette er hhv. 82% og 67% av alminnelig lavvannføring. Skisse over utbyggingsplanene er vist i vedlegg 6.

3.3.2 Konsekvenser av planlagt utbygging

Tiltakshaver har vurdert følgende tema: hydrologi, vanntemperatur, isforhold og lokalklima, grunnvann, flom og erosjon, biologisk mangfold, fisk og annen ferskvannsfauna, landskap, kulturminner, jord- og skogbruksressurser, vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser, friluftsliv og turisme samt samfunnsmessige konsekvenser.

For de fleste vurderingstema er konsekvensene små/ubetydelige. De største negative konsekvensene er knyttet til redusert vannføring, landskapsinngrep og friluftsliv.

Redusert vannføring

Vannføringen i Dalaåna blir redusert med 86% om sommeren og 76% om vinteren.

Landskap

Den største negative landskapsendringen er den sterkt reduserte vannføringen i Dalaåna da dette er ei stor elv som er godt synlig i det nære landskapet.

Friluftsliv

Midt i Daladalen ligger Songedalen fjellgard som har vært turistforeningshytte siden 2005. Dalaåna er et viktig element i turistruta gjennom Daladalen som for øvrig inngår i rutenettet «Lysefjorden rundt». Sterkt redusert vannføring og nye tekniske inngrep vurderes å gi middels negativ konsekvens for friluftslivet.

Samfunnsmessige konsekvenser

Det er ikke presentert beregninger i søknaden av økonomiske effekter i anleggsperioden. Årlige inntekter ved drift er beregnet til ca 4 mill. NOK. Forsand kommune vil få eiendomsskatt i størrelsesorden 200 000 NOK de første årene etter utbygging mens skatt av fall-leie til grunneierne vil være på rundt 300 000 NOK. I tillegg kommer overskudd fra driften av kraftverket.

3.4 Overføring av tre tjern til Lyngsvatn-magasinet

3.4.1 Utbyggingsplanene

Prosjektet er et utvidelses- og opprustingsprosjekt som går ut på å overføre øvre deler av nedbørfeltet til Dalaåna over til Lyngsvatn-magasinet for deretter å utnytte vannet til kraftproduksjon i eksisterende Lysebotn kraftstasjon.

Tilsiget til Longatjørna (836 moh) overføres til Hefteholstjørna (740 moh) gjennom en 450 m lang boret tunnel. Det samlede tilsiget fra disse to feltene overføres så til Lyngsvatn-magasinet i en delvis boret, delvis sprengt tunnel, med total lengde på 2050 m. Videre planlegges overføring av Grønkråttjørna (701 moh) til Lyngsvatn-magasinet i en 1050 m lang, sprengt tunnel. Samlet overføres 12,6 mill. m³ vann fra et 4,9 km² stort område.

Det vil bygges lave betongdammer (1-2 m høyde) i de naturlige avløpene til de tre tjernene med lengde varierende fra 5 m til 50 m (Grønkråttjørna). Det søkes om

reguleringer på hhv. 0,5 m, 1 m og 3 m av Grønakråtjørna, Longatjørna og Hefteholstjørna. Det er ikke behov for ytterligere infrastruktur eller tekniske installasjoner for overføringene. Prosjektet vil bygges veiløst. Tunnel- og boremasse fra overføringstunnelene vil deponeres ved påhugg til de tre vannveiene.

Overføringen vil gi 21 GWh i økt produksjon i Lysebotn kraftverk til en pris av 87,3 mill. NOK.

Skisse over utbyggingsplanene er vist i vedlegg 7.

3.4.2 Konsekvenser av planlagt utbygging

Tiltakshaver har vurdert følgende tema: hydrologi, vanntemperatur, isforhold og lokalklima, ferskvannsressurser, grunnvann, sedimentering og erosjon, biologisk mangfold, fisk og ferskvannsbiologi, landskap, kulturminner, jord- og skogbruksressurser, vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser, friluftsliv og samfunnsmessige konsekvenser.

For de fleste vurderingstema er konsekvensene små/ubetydelige. De største negative konsekvensene er knyttet til redusert vannføring, landskap, vilt og tap av inngrepsfrie områder (INON).

Redusert vannføring

Utløpsbekkene fra de tre tjernene Longatjørna, Hefteholstjørna og Grønakråtjørna vil bli så godt som tørrlagte. Videre vil vannføringen ved utløpet av Håhellervatn bli nærmere 70% av dagens middelvannføring. Tilsvarende tall for utløpet av Dalaåna i Lysefjorden vil bli 86%.

Landskap

De største konsekvensene er lokalisert til oppdemming og inntaksområder for de tre overføringene samt påhugg og massetipper fra tunneldriving.

Vilt

I anleggsperioden vil hekkende kongeørn kunne bli så forstyrret av anleggsarbeid og økt ferdsel at hekking kan bli ødelagt.

Inngrepsfrie områder

Ved alle de tre tjernene som planlegges overført vil det gå tapt inngrepsfrie områder, mest i vest og totalt 4,2 km².

Samfunnsmessige konsekvenser

De samfunnsmessige virkningene utover selve kraftproduksjonen er små og beløper seg til årlige nettoinntekter på ca 0,6 mill. NOK til Forsand kommune og ca 30 000 NOK til Hjelmeland kommune.

3.5 Helmikstøl transformatorstasjon

Transformatorstasjonen planlegges på Helmikstøl ca 200 m vest for fylkesvei 661 på ca kote 230 i Daladalen (vedlegg 3). Hovedformålet med den nye trafo-stasjonen er å gi mulighet for innmating av nye, planlagte småkraftverk i området. I tillegg vil anlegget gi en fullverdig tilkobling av det eksisterende Flørli kraftverk på andre siden av Lysefjorden og 2-sidig tilkobling av 132 kV-linje Lysebotn-Dalen og 132 kV-linje3 Lysebotn-Tronsholen. Anlegget vil beslaglegge 8 dekar og er

kostnadsberegnet til 38 mill. NOK.

Trafo-stasjonen ligger utenfor bebyggelse og i et område som fra før er disponert til linjegrunn. Konsekvensene for natur og miljø vurderes som små.

Skisse over utbyggingsplanene er vist i vedlegg 8.

3.6 Songesand kraftverk - melding

Forsand Elverk KF har sendt melding til NVE med planer for et Songesand kraftverk som skal utnytte deler av nedbørfeltene til både Brattliåna og Dalaåna. Storlitjørna og Kvernavatnet i Dalaåna planlegges overført til Brattliåna for utnytting til vannkraftproduksjon i en kraftstasjon i fjell ved Songesand. Fordi installasjonen i kraftverket er over 10 MW (16 MW) og produksjonen over 40 GWh (42 GWh), krever lovverket at det utarbeides konsekvensutredning etter bestemmelsene i Plan- og bygningsloven.

Skisse over utbyggingsplanene er vist i vedlegg 9.

Formålet med meldingen er å klargjøre hvilke konsekvenser tiltaket kan få for miljø, naturressurser og samfunn og hva en bør ta hensyn til under den videre planleggingen. På bakgrunn av meldingen og eventuelle merknader til denne vil NVE fastsette et utredningsprogram for hvilke konsekvensutredninger som skal følge en eventuell senere søknad.

Meldingen munner ut i et forslag til utredningsprogram med følgende hovedtema: Alternative utbyggingsløsninger, elektriske anlegg og overføringsledninger, hydrologi, vanntemperatur, isforhold og lokalklima, erosjon og sedimenttransport, skred, landskap og inngrepsfrie områder, naturmiljø og naturens mangfold, kulturminner og kulturmiljø, forurensing, naturressurser, samfunn, samlet belastning, forslag til oppfølgende undersøkelser og opplegg for informasjon og medvirkning.

For utfyllende og mer detaljert informasjon om søknadene/meldingen vises til www.nve.no/konsesjoner.

4. Fylkesrådmannens vurdering

De omsøkte prosjektene ligger sentralt til i Lysefjorden som er det viktigste og mest besøkte reiselivsområdet i Rogaland med over 500 000 besøkende hvert år. I tillegg til kjente punktmål som Preikestolen, Kjerag og Fløyrlø er den båtbaserte turisttrafikken (fjordcruise og cruisebåter) svært omfattende.

Prosjektene kommer også helt eller delvis i inngrep med regionale planer og registreringer. Hele Lysefjorden er karakterisert som et område av meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse i rapporten *Vakre Landskap i Rogaland* (Rogaland fylkeskommune 1996). Områdene nord og nordvest for Daladalen er i Fylkesplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturminnevern (FINK – 2005) klassifisert som *turområde hvor almenne friluftsinnteresser bør gis prioritet*. I tillegg er et område med lite rørt, gammel furu- og bjørkeskog i Skurvedalen klassifisert som *område av stor verdi i lands- eller fylkessammenheng der det ikke bør gjøres inngrep som reduserer naturverdiene* i FINK.

Hele Lysefjordområdet er dessuten klassifisert som et partnerskapsområde i FINK. Dette innebærer at det er ønskelig med økt tilrettelegging for å gjøre natur- og kulturlandskapsverdiene i Lysefjorden mer tilgjengelige.

Bortsett fra den nederste delen av Skurvedalen/Bratteliåna omfattes de omsøkte tiltakene ikke direkte av Fylkesdelplan for Preeikestolområdet (1992).

Alle prosjektene, med unntak av Øvre Dalaåna, vil i større eller mindre grad føre til bortfall av inngrepsfrie områder (INON). Med inngrepsfrie områder menes areal som ligger mer enn 1 km fra tyngre, tekniske inngrep. Det er et nasjonalt mål å forsøke å bevare inngrepsfrie naturområder.

Av hensyn til interesser knyttet til landskap, friluftsliv, naturvern og reiseliv er det derfor viktig at alle nye tiltak som medfører større naturinngrep blir vurdert i en helhetlig sammenheng. I reiselivssammenheng er det viktig å unngå inngrep som reduserer landskaps- og kulturlandskapsverdier som er lett synlige fra fjorden.

De fem omsøkte/meldte vannkraftprosjektene griper i varierende grad inn i hverandre og innebærer at tre ulike utbyggere konkurrerer om utnyttelse av vannressursene. Overføringer til Lyngsvatn-magasinet vil redusere produksjonen i Dalaåna kraftverk med 5 GWh (av totalt beregnet 40,2 GWh). For Øvre Dalaåna kraftverk vil de planlagte overføringene til Lyngsvatn-magasinet fraføre det meste av tilsiget slik at de to prosjektene i praksis utelukker hverandre.

Videre innebærer planene for Songesand kraftverk på den ene side og Nordåna og Dalaåna kraftverk på den andre side at det blir konkurranse om nedbørfeltene til Storlitjørna og Kvernavatnet – til sammen 5,1 km². Disse to feltene utgjør 25% av Songesand-prosjektet, 46% av Nordåna-prosjektet og 18% av Dalaåna-prosjektet.

Nordåna og Dalaåna (samlet produksjon på 45,9 GWh) framstår klart som de to enkeltprosjektene med størst negative miljøkonsekvenser, særlig i forhold til landskapsinngrep, redusert vannføring og bortfall av INON. Øvre Dalaåna (produksjon på 8,1 GWh) er det minst konfliktfylte av enkeltprosjektene fordi det er relativt besjedent i størrelse og lokalisert til et område med store, eksisterende naturinngrep samtidig som det ikke er synlig fra Lysefjorden.

Overføringene til Lyngsvatn-magasinet er et utvidelses- og opprustingsprosjekt som gir relativt mye energiproduksjon (21 GWh) i forhold til konfliktnivået. Dette fordi det er lokalisert til et område med relativt små naturverdier og god landskapsmessig skjerming fra Lysefjorden. Samtidig er det ikke behov for ny infrastruktur i form av veier eller kraftlinjer.

Når det gjelder kulturminner, er det ikke kjent automatisk freda kulturminner fra noen av de omsøkte planområdene. Det er imidlertid kjent flere nyere tids/uavklarte kulturminner i form av flere støler og utmarksløyer i nærheten samt tre automatisk freda kulturminner (steinalderboplasser og fangstlokalitet) ved Lyngsvatnet. Ut fra topografi og registrerte kulturminner har planområdene middels-lavt potensiale for funn av automatisk freda kulturminner. For å avklare disse forholdene nærmere vil det være nødvendig å gjennomføre befaringer, og om nødvendig arkeologiske registreringer, i planområdene, jfr. Kulturminnelovens §9 om undersøkelsesplikten. Da fylkeskommunen ikke har hatt mulighet til å foreta slike befaringer, evt. registreringer, anses ikke undersøkelsesplikten i henhold til Kulturminnelovens §9

som oppfylt. På denne bakgrunn har fylkeskommunen sett seg nødt til å fremme administrativ innsigelse til både Nordåna kraftverk, Dalaåna kraftverk, Øvre Dalaåna kraftverk, Helmikstøl transformatorstasjon og overføring av tre tjern til Lyngsvatn-magasinet (vedlegg 10).

Med forbehold om utfallet av arkeologiske undersøkelser vil fylkesrådmannen ut fra en samlet vurdering av søknadene og forholdet til regionale planer tilrå at det gis konsesjon til overføring av Longatjørna, Hefteholstjørna og Grønakråtjørna til Lyngsvatn-magasinet. Dette vil utelukke utbygging av Øvre Dalaåna kraftverk. Videre vil en frarå at det gis konsesjon til Nordåna og Dalaåna kraftverk på grunn av det høye konfliktnivået i forhold til landskap, redusert vannføring og inngrepsfrie områder og de negative effekter dette igjen vil ha for reiselivsnæringen i Lysefjordområdet. Dersom det gis konsesjon, er det viktig at en gjennom detaljplaner sikrer at tiltakene blir minst mulig synlige i landskapet både i forhold til kulturminner og kulturlandskap. Dette for å bidra til å opprettholde opplevelsesverdien.

For Songesand kraftverk er det for tidlig å foreta en endelig vurdering av konfliktnivå da det fortsatt ikke er utarbeidet verken konsekvensutredning eller formell søknad. Fylkesrådmannen mener at forslag til utredningsprogram i hovedsak er dekkende for de problemstillinger som trenger å belyses. En vil i denne sammenheng understreke at det er viktig å utrede grundig hvilke konsekvenser en eventuell utbygging vil få for naturverdiene i Skurvedalen med utgangspunkt i den reduserte vannføringen (jfr. FINK).

Når det gjelder kulturminner, kjenner en ikke til automatisk freda kulturminner innenfor planområdet for Songesand kraftverk. Deler av planområdet har likevel et potensial for funn av hittil ikke registrerte, synlige kulturminner og kulturminner under dagens markoverflate. Dette gjelder spesielt stølsområder og områder rundt vannene. Nærmere registrering av kulturminner bør gjennomføres i forbindelse med konsekvensutredningen slik at vurderingen av tiltakets konsekvens i forhold til eventuelle kulturminneverdier blir reell. Fylkesrådmannen gjør oppmerksom på at NVE ikke kan godkjenne søknaden/tiltakene før undersøkelsesplikten i Kulturminnelovens §9 er gjennomført og forholdet til eventuelle automatisk freda kulturminner er avklart.

Bortsett fra forbehold som er tatt i forhold til kulturminner (administrativ innsigelse) har fylkesrådmannen ikke merknader til planene for Helmikstøl transformatorstasjon slik de nå er utformet.

5. Konklusjon

Med forbehold om utfallet av arkeologiske undersøkelser vil fylkesrådmannen tilrå følgende:

- Det tilrås konsesjon for overføring av Longatjørna, Hefteholstjørna og Grønakråtjørna til Lyngsvatn-magasinet.
- Det frarås konsesjon til Nordåna og Dalaåna kraftverk.
- En har ikke merknader til planene for Helmikstøl transformatorstasjon.
- Det gis tilslutning til hovedtrekkene i foreslått utredningsprogram for Songesand kraftverk med vekt på videre utredning av kulturminneinteressene samt naturforholdene i Skurvedalen.

Forslag til vedtak:

1. Rogaland fylkeskommune tilrår at det gis konsesjon til overføring av Longatjørna, Hefteholstjørna og Grønakråtjørna til Lyngsvatn-magasinet.
2. Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til Nordåna og Dalaåna kraftverk.
3. Rogaland fylkeskommune gir sin tilslutning til hovedtrekkene i foreslått utredningsprogram for Songesand kraftverk med vekt på videre utredning av kulturminneinteressene samt naturforholdene i Skurvedalen.
4. Dersom det gis konsesjon, forutsetter Rogaland fylkeskommune at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget og administrative innsigelser framsatt i eget brev til NVE av 23.01.2014.

Trond Nerdal
fylkesrådmann

Christine Haver
regionalplansjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.